

1/15^e

Ser 631 (11)

K34/33

Game and hunting t Phalaborwa

~~8/33~~ J.P.M. Malatsi

0-1b

Xo Tsoma ke xo Rea.

1. Diphôôfôlô tse di bexo di sa tsongwe ke tse:†

- 1) Tlou. 2) Narê. 3) Thšukudu. 4) Thotlwa 5) M Phôkho.
- 6) Komê. 7) Kôbo. Diphôôfôlô tse dibe di sa tsongwe ke batho ka nore ke dikxadinama. Ke xore ke tse di naxo le leina xoba mošomo wo moxolo xo kxoši. Xompe ye ngwe le ye ngwe ya tšona e bolaiwa ka taelo ya mošate, xoba xe e hwetšwa e hwile e swanetse xo bexwa xo kxoši, ka xe lentšu lere ke dikxadinama. Kxadinama ke xore phôôfôlô yeo e swanets xo xo bexwa mošate. Kxadi :- Ke xore motho yo a naxo le leina mošate wa mosadi wa le-lokô la kxoši. Ke xona diphôôfôlô kamoka elexo dikxadinama ke lelokô la mošate di na le leina le lexolo.

Diphôôfôlô tse di bexo di tsongwa ke tse 1 Kxokong. 2 Phalafala. 3 Thêtele 4 Phitlwa xoba thomoxa. 5 Thaetsi xoba hlabakalela. 6 Shôshô. 7 Letlabô. 8 Phala. 9 Pitsi. 10 Sekopô. 11. Phuti 12. ~~Ka~~ Puđubudu.

- 2. 1 Tlou ke phôôfôlô ye e le waxo ke batho kamoka.
- 2 Nare e lewa ke batho kamoka.
- 3 Thšukudu e le wa ke batho kamoka.
- 4 Thotlwa e le wa ke batho kamoka.
- 5 Phôko e le wa ke batho kamoka.
- 6 Komê e le wa ke banna fela.
- 7 Kôbo e le wa ke batho kamoka.
- 8 Kxokong e lewa ke batho kamoka.
- 9 Phalafala e le wa ke batho kamoka.
- 10 Thêtele e le wa ke batho kamoka.
- 11 Phitlwa e le wa ke batho ~~KAMOKA~~ kamoka.

- 12 Thaetsi e le wa ke batho kamoka.
 13 Sôso e le wa ke batho kamoka.
 14 Letlabô le lewa ke batho kamoka.
 15 Phala e le wa ke batho kamoka.
 16 Pitsi xx xa e le we ke batho kamoka.
 17 Sekopo se le wa ke batho kamoka.
 18 Phuti e le wa ke batho kamoka.
 19 Pudubudu e le wa ke batho kamoka.
 20 Thôlô e le wa ke batho kamoka.

Tlou ke phôôfôlô k yeo motho a swanetšexo xo tseba mokxwa xoba mekxwa ya yona xe ele motho yo a rata xo xo e bolaya.

Xomme yona e be e tsongwa ka taelo ya kxoši ka xe xo tsomexa

3. letlalo xa xoba meno elexo manaka a yona. Xomme tše kamoka di tsongwa ke kxoši. Leina la yona le lexolo ke kxadinana ya mošate. Xe motho a bolaya tlou o swanetše xo ema ka mo phefo e yaxo ka xona xobane tlou e bona motho xa xolo ka phefo a sale kxole. Xe motho a e thuntše ka sethunya xoba a e hlabile ka mosebe ke xona o swanetše xo tliša xo kitima xobane xe ele xo namela more e tla uša more wo o motho a o nametšexo, xe e se thaba fela. Xe e raka motho xoba xo kitimisa motho e tumula dihlare xoba e roba makala a dihlare e betša motho yeo a e hlabilexo ka ôna. Tsela ye botse ya xo tsoma tlou xoba ditlou ke ya xo rêa ka leketê. Lehetê ke Molote wo moxolo wa xo thea diphôôfôlô tše boxale tša kotsi. Ka xare xo wona xo tsenywa diphate tše byalo ka matsolo xoba marumô. Ditlou dibe di tsongwa ke dingaka ka taelo ya kxoši elexo ngaka ya xo tsoma diphôôfôlô. Xe motho a laetšwe xo bolaya tlou o swanetše xo kxopa pele xe a tloxa xae. Ka xo realo ke xo thibela boxale bya tlou ka dihlare xoba melemo. Ke xona xe motho a e ~~hlabile~~ bolaile e wetše fase lehlakorê leo e waxo ka lona ke la
- 4.

Ser 631

mošate kamoka xa lona. Xaele motsomi o tšia la ka xodimo.
 Lenaka le tee la tlou ke motheko wa motho. Ke xona batsomi bao ba
 dingaka tša ditlou babe ba nyala ka ona. Xe Motsomi a saka a
 kxopa ka dihlare xe tlou e wa fae ebe e letša Mokxolokwane.
 Ke xore moxôlôlô wa yôna. Ka xo realo e šupa kotsi xo
 Motsomi xoba naxa kamoka, xoba mošate. Lehô la tlou lebe le le
 byalo ka la motho yo moxalo kxoši xo ba Mokxomana. Tlou e be
 e x bolawa ka mesebe xoba sethunya.

Serâtô :- Tlou tšupywa di tšwe bolepye phepele ditšwa
 bokxalaka xa bo se kxatša se moratha. Nawa nkabe di bipelwa,
 di ka bipelwa ba thsedu ba tla batho bammasetoto sa nawa.

5. Nare e be ~~xi~~ ele phôôfôlô yeo mekxwa ya yona e tsebywaxo byalo
 ka ya tlou Xomme yona ebe e tsoma ke mang le mang yo e
 kabaxo motsomi wa mmakxontho. Fela yona e be e fetwa ke tlou
 ka kotsi. Xape motsomi wa yona a ka namela sehlare xe a
 thšaba phôôfôlô ye. Xomme le yona e sale kxadinama. Xe motsomi
 a ka e thunya ka sethunya ya mmona e tla rata xo mmolay .
 Ke xona o swanetše xo tlola dihlare tša xo kxopa ~~u~~ boxale bya
 yona. Fela manaka a yona xa ana Modiro byalo ka a ~~ixx~~ tlou
 xobane xa se meno xomme ke manaka naka, a byalo ka a kxomo.
 Mo xo yona xo tsomexa mothšôba mošate. Le yona e be e thewa ka
 leketê byalo ke tlou. E tsongwa ka ~~xxxx~~ mesebe le dithunya
 fela.

6. Thšukudu Ke phôôfôlô ya ~~x~~ boxale kudu kudu xo feta le tlou.
 Xe e bona motho e a mo kitimisa pele a sešo xo e thoma. Le yona
 e tsongwa ka mokxwa wa tlou le nare, xomme ke phôôfôlô ya xo
~~xxxxxx~~ bolawa ke dingaka. Xe e bolailwe lenaka la yona le ya
 mošate. Ke phôôfôlô naka le tee lankong. Xomme e bolawa ka
 mesebe le sethunya fela. Ke moloko wa tše dingwe tša naxa tša
 leina le lesolo.

Motsomi wa yona o swanetše xoba ngaka xomme a kxope boxale bya yona. mesebe ye bothôlô le sethunya le leketê ke tšona x tšeo di kxonaxo xo bolayathšukudu xo se kotši. Xomme mošate xo nyakexa lenaka le letlalo la yona le makhura byalo ka tlou le nare.

Serêtô. Thšukudu tloxa šako laka tlou boroka ke boile. X Thšukudu ya mpapanana tsokotla selwa ka lelxotha.

7. Thotlwa ke phôôfôlô yeo e senaxo kotsi byalo ka tšeo di lexo ka xodimo xo yôna. Xomme yôna xa e bolawe ke dingaka fela. Xomme moxo yona xo tsomexa boditsi bya yôna ka xe ele phôôfôlô ya xo hloka dinaka. Xaele mokxopa xoba letlalo la yôna xa le tsongwe ke dikxoši. Xomme ke phôôfôlô yeo e bolawaxo ka marumo le ka mara le mesebe. Thotlwa ke phôôfôlô ye telele kudu kudu. Xe e bona motho e a thšaba byalo ka phôôfôlô tšenyane kudu xo yôna. Xomme letlalo la yona le makhura a yona di tsongwa ke dikxosi.

serêtô :- Thotlwa meletse maditsi ke xaxaretše.

Phôkho ke ya tše dingwe tša kotši. Lupyxa xa e na kotsi byalo ka nare le thšukudu. moxo yona xo tsomexa letlalo la yona kudu kudu. Xomme lona he la xo dira dikomana tša kxoši. Le manaka a yona ke a xo thšela xoba xo boloka thšidi tša pula.

3. Xomme e bolawa ke motho yo mongwe le yo mong ka mesebe ye botholo xoba sethunya, le ka maketê. Lehlakore leo e waxo ka lona ke la mošate.

serêtô :- Phokho mathšaba a rithitha thakxa sa diphôôfôlô.

Ke xore ke phôôfôlô ya sethakxa.

Komê Ke phôôfôlô ye nyenyane kudu. E dula xodimo xa dithaba. Ke kxadinama ka baka la letlalo le nama ya yona tseo dikxoši di ntháxaxo letséma ka tsona.

Xomme yona e bolawa ka lethsolo ka taelo ya kxoši. Xomme nama ya yona e le wa ke banna fela. Mokxopa xoba tlalo la yona ke lekxeswa la kxoši. Xomme yona e bolawa ka dimpya le ka melamo. Fela ke kxadinama ye xolo. Manaka a yona a na le modiro wa xo swera dithsidi tsa pula.

Serêô :- Kome ke a ratharatha ka mabye boreledi a seala sa mamokhumalodi a bašokwe.

9. Kobo Ke phôôfôlô ya xo dula ka ~~xxx~~ xare xa metse. Xomme ke phôôfôlô ya kotsi kudu. Xomme yona e tsongwa ditho tšohle byalo ka tlou. Motsomi wa kobo o e tsoma ka mesebe le sethunya. Ka ntle xa tseo xa xo se sengwe sa tsona seo motho a ka bolayaxo kubu ka sona. Motsomi o swanetše xoba ngaka. Kobo e thakxatša kudu ka nako yeo motho a sa tsomexo xo e bolaya. Leho la kobo le b'alo ka la tlou, xomme le thšabixwa xa xolo ke batho. Xe kobo le tlou di hwile mo naxeng xoba le poifo bathong. Xomme xo tsomexa dingaka xore ba alafe leho la tsona xore xo I se ke xwaba le kotsi ya malwetše naxa kamoka.
- Kopelo ya xo rata xo bona kobo xe motho a rata xo e bona. Xe motho a rata xo bona phôôfôlô ye o swanetše xo o pela kopelo ye:-
- Kmāx kubu lele kwena hlano dimpa re bone. Ka xo realo motho a tia tia di atla kubu e tšwa ka xare xa bodiba e boela xape ka xare xa bodiba. Xomme ka tsela ye xo tla tšwa tše ntši xe dikwa lerata la batho bao ba o pelaxo.
10. serêô :- Kobo e tšwele bodibeng e tloxetše bodutu kwena.

Ser 63L

Kxokong ke phôôfôlô ya boxale mme xa ena kotsi byalo ka tše ka xodimo. Ke phôôfôlô yeo e bolawaxo ka mesebe xoba marumo, le ka lekete xoba leina. Mo xo yona xo tsomexa boditsi bya yona. Ke phôôfôlô yeo e bolawaxo ke motho yo mongwe le mongwe. Mošomo wa boditsi bya yona bo dira maseka.

serêto :- Kxokong ya sexole tloxa xale xo tloxa le bana xo lahlexa. Kxokong wa thsela kxole tša mašako o ka di bona.

Thetele ke phôôfôlô yeo e naxo le mokxwa wa xo makatša.

Motsomi wa tšona o swanetše xo tseba mokxwa wa yona wa xo diše phôôfôlô tše dingwe. Mo motho a hwetšaxo ditlou o tla hwetša thetele e eme xodimo xa seolo.

11. Thetele ke phôôfôlô ya xo hloka kotsi. Xomme ke phôôfôlô ya le belo kudu. Ke xona motsomi wa yôna o bolaya ka tsela ya lekete. Manaka a yôna a šomiša ke dikxosi xo thšela thšidi ya pula. Xomme dithe tša yona tše dingwe xa dina modirô mošate.

serêto :- Thetele ngwana makolela thetele namela seolo o hlapetše bakxolaxadi ba ditlou.

Phitlwa ke phôôfôlô ya xo bolaexa kudu Xomme xa ena kotši motsomi wa yona o e bolaya ka marumo le ka mesebe le ka lekete le ka dithselekxo. Dithselekxo ke meteo ya xo bolaya diphôôfôlô. E dirwa ka dikota ya le Keletšwa sodimo ka dinti xore xe phôôfôlô e feta ka fase e these dithselekxo di hlabé phôôfôlô. Batsomi ba be ba thsepa dithselekxo kudu, xo feta lekete.

serêto :- Hohlwane waramadi mabe senkxa moroto.

12. Thaetsi ~~xxx~~ xoba hlabakalela ke phôôfôlô ya kotsi xo batsomi. Xe motsomi aka bolaya phoofolo ye ~~ixi~~ ele lesoxana xa e na Molato. Fela xe a ka bolaya ana le mosadi Mosadi waxaxwe a ka seke a lebexa.

Xomme batsomi ba yôna ba e bolaya ka lekete le ~~mmmm~~ mesebe xoba marumô. Xomme xe motho a bolaille thaetsi ele motho wa mosadi o swanetše xo ~~xxx~~ hlaba mokxoši xo lla mosadi wa xaxwe boxopa.

serêtô :- Ke hlabakalela hlolèla mmolai.

Sôsô Ke phôôfôlô ya xo dula nokeng. Xomme yona e tsongwa ka lesolo ka xe e dula lehlaka-nokeng. Ke phôôfôlô ye e senaxo mohola xo dira kotsi xo motho. Manaka a yona a dira plooko ya thšidi tša kxoši tša pula. Letlalo la yona ke lekxeswa le botse la masoxana la xo bina koša.

Letlabo ke phôôfôlô ya moloko wa sôsô xomme e dula nokeng le kxakala xa noka. Xomme yona Motsomi wa yôna xa a boifi selo sa kotsi ya ~~xm~~ xo dirwa ke yona. Letlabo le tsongwa ka lesolo. Xape le rewa ka molaba xoba môtšô. Dinaka tša letlabo e sale tša kxoši xo thšela Mešidi ya pula.

13.

Phalafala ke phôôfôlô ya kotsi kudu. Motsomi wa yona o swanetše le moxa mokxwa wa ~~yx~~ yôna wa xo hlabela motho sehlokoreng ka naka tša yona tša xo lemela moraxo. Dinaka tša phalafala di thuša kxoši xoba naka ya xo bitša dipitšo. Xape le xe xona le kotsi waxeng batho ba tsibišwa ka lepatata la ~~yx~~ yôna. Xomme yona e tsongwa xoba bolawa ka tsela ya lekete xoba dithselekxo. Phalafala e ka bolaya dimpya tše lesome ka nako e se e telele xe e lwa e kwatame ka matolo. Xa e kxone xo ~~x~~ hlabela pela ka baka la dinaka tša yona tša xo ya moraxo. Ke phôôfôlô ya nana ye bose.

14. serêtô :- Phalafala mahlabane maredi a ~~mmmm~~ mamoxale a letatša, maredi a mmalekope la mólômo.

Tholo ke ye ngwe ya tša xo ~~xi~~ se iletšwe xo ~~hix~~ bolawa ke batho. Xomme yona xa e na kotsi le xe ele phôôfôlô ya naka tše dikxolo kuđu. Tholo le yona ena le dinaka tša mapatata byalo ka phalafala. Xomme yona e bolawa j ka lekete le dithselekxe. serêto Tholo tona a bohlapang hlapane le tšwe metseng xpre maxodi-moropa a hlape.

Phala ke ye ngwe ya bolotlabo le šôšô mokxopa xoba tlalo la yona ke kobo ya basadi ~~ix~~ ba kxoši xoba bakxomana. Xomme yona xa ena kotsi xo motho yo elexo motsomi wa yona. Dinaka tša phala di šomišwa ke dikxoši. Diphala di sepela ka morape wa mesome a mahlano xoba xo feta fao. Ke phôôfôlô tša xo bolaxa ka makete le mesebe ya bôthôlô. Bôthôlô ke hlare sa xo bolaya phôôfôlô efe le efe ka mosebe woo o hloditšwexe. Xape letlou e bolawa ke mosebe o tee wa botholo.

serêto :- Phala-hwibidu tša be mmoto wa bo selaolwe thabana tša mmataladi. Phala se a hwibila ke swana le moxatša kxoši mohlang ba tlotši letsôko la bo Mašale a bo kwapeng mohlang komana ya ~~ix~~ lesôkô e lla.

Letsôko ke sehlare seo basadi ba tlofaxo ka x sona mohlang wa monyanya wa naxa.

Pitsi Ke phôôfôlô ya xo se lewe ke batho kamoka ka baka la mokxo wa yona. Xomme xa e na kotsi xo motho le ~~ix~~ xe ele phôôfôlô ye kxolo. Mo xo yona mošate xo ya mokxopa wa yona xo dira meropa ya mošate. Xomme yona e bolawa ka lekete xoba thselekxo.

serêto :- Mapitsana sena kobo ba mpaleatši mebala ele nna bapi sa meropa yabo. Mapitsi xa ke thšabe ke a lema.

Ke hloka peu ya xo xaša.

Ser 631

16. Kolobe Ke phôôfôlô ya xo hloka dinaka. Komme dinaka tša yona ke meno byalo ka tlou le kobo. Kolobe e ~~hxiw~~ bolawa ka marumo le mesebe ke batsomi ba yona. Xape xa ena mokxopa xoba letlalo. Kolobe xa e tsomexe mošate ka xe ele phôôfôlô ya xo hloka letlalo.

serêtô :- Kolobe nthšethšenene seja mehletlwa ya lebôtô.

Mehletlwa ke mere ya xo lewa medu ya yona byalo ka meropa.

Mehletlwa ya leboto ke medu ya dihlare tša naxa.

Sekopo ke mohuta wa bo phuti. Ke phôôfôlô yeo e ~~hxiw~~ bolawaxo ka melamo xoba mosebe, le xe ele ka molaba.

Phuti ke ye ngwe ya bo sekopo. Phuti e bolawa ka mesebe xoba melamo. Tlalo la yona le tsomexa mošate ke kxeswa la bakxomana. Le dinaka tša yona di šômišwa ke kxosi xo dira poloko ya dithsidi tša pula.

17.

serêtô :- Phuti matsaratsara kxaetšedi ya bo letlabo. Ke phuti e hlola malobana ere mosexare ya hlwa e robetše.

Pudubudu Ke phôôfôlô ye ka fase xo phuti. Komme yôna e bolawa ka mesebe le ka molamo mohlang a lesolo. Le yona ke kobo ye botse ya lekxeswa. Manaka a yona a tsongwa ke dikxoši xo bolokela mešidi ya pula. Le madi a yona ke sehlaro.

serêtô :- Pudubudu le e pana se tšwaxo sa bolephatsi.

Thakadu ke phôôfôlô ya xo dula ka xare xa melete letšatši kamoka. Komme e tšwa bošexo fela. Ke xona molsomi wa yôna o swanetše xo ũz fata le xo epa melete.

serêtô :- Thakadu makinya a bo melete se epela ntlo kolobe le sola latla ka xo tsena.

18. Mmutla ke phôôfôlônyana. Xomme yona e bolawa ka molamo. Mmutla xa o bešixwi nama ya wona. Xe motho a ka beša nama batho ba tla hwa. Mokxopa wa wona ke wa dikxoši xo bapa nkokoi m ya banna. Nkokoi ke koma ya banna ya boxwêra. ~~mm~~ Mmutla o bolawa ka mosebe lexe ele molamo. Xape o tewa ka molaba. Le ka lebye motho a ka bolaya mmutla. Mosadi xe a sa belexa xa dumelelwa xo ja mmutla le motho xe esale ngwanenyana. Xe mosadi a ja mmutla a sa belexa o tla belexa ngwana :wa meno a xo swana le mmutla-Letlalo le mmutla xa letsene kaxae. serêtô Rakorenyane se tla dihlare ka kadi se šia mpya tša mabelo. Ke mmutla tsoxa ba xo šia.
19. Xo tsoma e be ele modiro wa motho yo mong le yo mong a ka ephaxo modiro wa xo tsoma. Xomme mo modirong wa xobe xona le loko leo le tsebeng xo f tsoma xo feta meloko ye mengwe. Batho ba be ba tsoma ka dihlopha xoba a e nnoši. Sethšaba se ka ba batsomi fela xo tla ba moloko wo mongwe wo o o tsomaxo xoba bolayaxo diphôôfôlô xo feta meloko ye mengwe. Ba lesolo ~~ni~~ ebe ele banna kamoka. Xe motho xoba monna a na le mosadi wa moimana xa swanela xo ya solong o a ila o tla dira xore batsomi ba seke ba bolaya selo. Bašimane ba thoma e sale mašoboro xo ya masolong a sethšaba. Modiro wa bona ke xo rwala seo se bolailwexo ke batsomi, xoba banna. Lesolo le dirwa ka tumelelo ya kxoši xore seo se bolailwexo ebe sa kxoši. Diphôôfôlô di be di bolawa ka ntle le tumelelo yakxoši. Xomme seo motsomi a se bolayaxo se swanetše xo ya mošate xe ele kxadinama. Mokxomana o be a e fa banna tumelelo ya xo tšwa
20. lesolo. Kxoši e be e laola lesolo la naxa ya yona kamoka. Lesolong xobe xo ya banna bao ba tiilexo le masoxana.

Ser 631

Batho bao ba beng lesolong babe ba ala fiwa kamoka xore
 ba be mahlatse a tsatsi leo. Lesolo xe le tloxile mošate
 masoxana a swanetše xo ya ka dihlopha ka xo ya ka meboto ya
 bona. Xobe x xole baxwassi ba diphôôfôlô le ba bolai. ~~Xhha~~
~~xhha~~ ~~xxx~~ Lesolo la selete le be le hola kxoši. Lesolo le
 be el dirwa ka xo tsoma nama e ntši le matlalo a diphôôfôlô
 tše di tsongwaxo ke kxoši. Xape se sengwe e be ele xo
 ithuta xo betša marumo. Xe batho ba tšwele lesolo bale ~~xxxxxxx~~
 nexeng xa xo sa dumelelwa motho yo mong xo bolela ka xo isa
 lentšu x kodimo. Xomme xo bolelwa ka diatla elexo xo dira
 dika xore motho yo mong le yo mong a tsebe xore xo realo ke xo
 reng. Xe motho a bona mo phôôfôlô e tlilexo xona o tia tia
 mesebe xore batho ba tsebe xore mohlala wa phôôfôlô o
 hweditšwe wa lona tsatsi leo. Lesolo le ka tsia letšatsi
 kamoka xoba a mabedi le beke e a fela lesolo le sa tšwelwe.

21. Phoofolo ye bolailwelxo e laola ke morwadi wa lesolo eleng yo
 mong wa ka mošate. Morwadi wa lesolo o tla swaiša bao elexo
 baeta pele ba xo bolaya phôôfôlô. Batsomi xa ba fiwi nama ya
 phôôfôlô ye ngwe le ye ngwe ka xo lekana. Ka belo ya babolai
 e feta ya ba bangwe. Diphôôfôlô xoba karolo tše dingwe di
 lebana kxoši fela. Xa xo diphôôfôlô tše di sa swanelwaxo xo
 bola wa ke lesolo xe e se komê fela. Xomme le yona komê e tla
 bolawa ka la yôna lesolo xe kxoši e nthša letšema. Xa xo
 phôôfôlô yeo e dumelelwaxo xo x swarwa e sa phela ya iswa xae
 ka xe xona le poifo ya xore baloi ba ka bolaya batho ka yôna
 bosêxo, ele xo basadi. Xe motho a xobaditšwe ke phôôfôlô obe
 a sa dumelelwa xo tsena ka motseng. Ka moraxo xa lesolo xo ala
 fiwa batho ke ngaka ya masolo. Batsomi ba sebele ba be bana
 le dika tša bona tša xo šupa tsebo ya bona ya diphôôfôlô.

24.

Dibatana tseo elexo diphoofolo

1 Tau ke sebatana seo elexo kxadinama xomme xe e bolailwe letlalo le dithotsohle di swanetse xo iswa mošate wa kxoši. Xomme mmolai wa yona o tla lomišwa ke kxoši ka xo mo hlabela kxomoxoba dipudi. Xomme yona e bolawa ka lekete xoba mesebe ye bothôlô : Lethlalo la tau ke kobo ya kxoši. Dinala tša yona le meno a yona ke tholxolo ye kxolo ya xo thibela malwetši. Tau ena le kotsi xe e sa kxopywa xo balaeng xa yona e ka fetša setšaba. Xe xo ~~ka~~ bolailwe tau banna baiša letlalo xoba ditso tša yona xo kxoši ka moxobo wa dira. Xapexe e dirile kotsi. Xa xo xobiwi moxobo ke xore xo šupa xore xona le kotsi. Ke xona basadi le banna bao ba setšexo xae ba tla dula ka poifo yaxe ba tla botšwa kotsi ya tau mo kxorong ya kxoši. Moxobo wa tau o šupa pengo ya ntwā yeo ya tau xo senaxo kotsi ka thôkô ya banna.

25.

Xe ditau di tsene naxeng xo tla hlabywa Mokxoši xore banna kamoka ba ye mošate moo ba tlang xo alafiwa ke kxoši. serêto :- Ke makxapurutše a boroka seetela mafalafala. Ke thepudi la maja ditala thoba dingwe mekokotlo.

~~Ma~~ Nkwe ke kxadinama. mokxopa xoba tlalo la yona di ya mošate kamoka. Xomme ke batasešôrô kudu xo feta tau. Xe xo bolailwe ngwe mokxwa ~~ka~~ ke o tee xe e ya mošate. Kobo ya yôna ke se aparo sa dikxoši.

serêto :- Ke nkwe lethwethwe mabalo matuka phaxong, la xo ja pudi tša malome kamoka.

Lepoxolo ke kxadinama xomme ke moratho wa nkwe. Xommelona lešôrô byalo ka nkwe.

Senkakaka Ke kxadinama e sale Mohuta wa nkwe ka mmala-xomme
sona xa sena kotsi byalo ka nkwe

26. Tetekxwe ke kxadinama. Letlalo la yona ke thetho ya basadi
ba kxoši mohlant wa menyanya ye mexolo.

Thwane ke kxadinama tlalo la yona le apara ke basadi ba kxoši
byalo ke tetekxwe.

serêto :- Ke thwane la mabala mohubedu.

Nantane ke kxadinama. Letlalo la yona e be e aparwa ke basadi
ba kxoši.

Phiri ke kxadinama. Xomme mo xo yona xo nyakexa mosela wa yona
kudu kudu. Mosela wa yona o tsongwa ke dingaka. Letlalo la
yona xale tsomexe kudu.

serêto :- Phiri tone nkikinyane a leswiswi maraka bela a
dibata. Xomme yona xa ena kotsi byalo ka tau. Xomme e bolaya
dipudi le dinku fela.

~~kxadinama~~ Phukubye ke kxadinama. Xe e bolailwe letlalo le ya
mošate ke kobo ya basadi ke phukubye moneneri moeta ka lebolo.
ba kxoši.

serêto :- Ke phukubye ya lla moletše la xa Matlala le feletše.

Mape xa se kxadinama. Xe motho a bolole mape a ka dira se a
rataxo ka tlalo laxwe.

Motlakaru xa se kxadinama. Motsomi xe a boleile ena a ka dira
thetho xoba aparo sa mosadi waxaxwe.

Letaya xa se kxadinama. Xape xa lena letlalo le botse.

Thšipa xa se kxadinama, xape ke batana se nyane kudu.

serêto :- Thšipa tone ke o tile melato yaka e rerwa ke bopeba.
Ke thšipa mabala maxolo matuka phoxong.

Phaxa xa se kxadinama. Xomme yona ke ye nyane byalo ka thšipa.
Xomme mo xo dibatana tše kamoka xo lewa tau le thšipa fela cseng
ke batho kamoka.

28.

Fonkwe xoba lesese. Xa se kxadinama.

serêtô :- Ke fonkwe matete lesese la pholo ka para dingaka.

Kwena Ke kxadinama. Letlalo la yona le ditho tše dingwe di ya
mošate xo kxošî. Kwena ke sebatana sa xo dula ka metseng.
Xe motho a bolaile kwena o swane xo e kxopa xobane e ka baka
bolwetšî naxa kamoka.

Ditšwa xo Motlalekxomo

END. S. 631.